

**BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QITUVCHILARINING ESTETIK
TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN O‘QUV
JARAYONINI TAHLIL QILISH**

Vaxabova Gulshan Vafoqul qizi
Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat univertiteti
2 - bosqich doktoranti

Annotatsiya

Mazkur maqolada bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining estetik tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan o‘quv jarayonini tahlil qilish masalasi muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar: tafakkur, estetika, ta’lim-tarbiya, o‘qituvchi, san’at, musiqa.

Аннотация

В статье рассматривается проблема анализа образовательного процесса, направленного на развитие эстетического мышления будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: мышление, эстетика, образование, учитель, искусство, музыка.

Abstract

This article discusses the issue of analyzing the educational process aimed at developing the aesthetic thinking of future primary school teachers.

Keywords: thinking, aesthetics, education, teacher, art, music.

Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining estetik tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan o‘quv jarayonini tahlil qilish nazariy, amaliy va uslubiy tayyorgarlikni o‘z ichiga olgan kompleks yondashuvni hisobga olishni talab qiladi. Bu yondashuv badiiy-estetik tarbiyani rivojlantirishga qaratilgan bo‘lib, bu ayniqsa, qishloq maktablari sharoitida badiiy hunarmandchilik pedagogik ishda asosiy element bo‘lishi mumkin bo‘lgan sharoitda muhim ahamiyatga ega.

Bo‘lajak o‘qituvchilarning nazariy tayyorgarligi estetik tarbiyaning asosiy tamoyillarini o‘zlashtirish va maktab o‘quvchilarida badiiy madaniyatni

rivojlantirish vositasi sifatida dekorativ-amaliy san'atning ahamiyatini tushunishni o'z ichiga oladi. Ushbu bilimlarni o'quv jarayoniga joriy etishning samarali usullaridan biri nazariy elementlarni umumiy kasbiy fanlar va fan kurslariga integratsiya qilishdir. Nazariy bloklarni kiritish qismlarga yoki bo'limlarga bo'linishi mumkin, bu bo'lajak o'qituvchilarga turli fanlar bo'yicha estetik tarbiya haqidagi bilimlarini bosqichma-bosqich chuqurlashtirish imkonini beradi. Bu yondashuv estetik tafakkurning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi, o'quvchilarda nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash qobiliyatini rivojlantiradi.

Bo'lajak o'qituvchilarning estetik tafakkurini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlar muhim o'rin tutadi. Bo'lajak o'qituvchilarning badiiy hunarmandchilik bo'yicha amaliy mashg'ulotlarda egallagan ko'nikma va malakalari ularga maktab o'quvchilarining estetik rivojlanishiga hissa qo'shadigan o'qitish usullarini puxta egallash imkonini beradi. Bunday ko'nikmalarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

Bo'lajak o'qituvchilar maktab o'quvchilarida nafaqat estetik idrok, balki amaliy ko'nikmalarni ham badiiy hunarmandchilik qanday rivojlanishini tushunishlari kerak. Bu nafaqat chiroyli, balki funktsional qismlarni yaratishni o'z ichiga oladi. Madaniy va tabiiy mavzularga oid hikoyalardan foydalanish o'quvchilarning atrofdagi dunyodan xabardor bo'lishiga va tasavvurlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Rangli va vizual tasvirlar bilan ishlash estetik idrok va badiiy didni rivojlantirishga yordam beradi. San'at va hunarmandchilik texnologiyasini bilish o'qituvchilarga o'quvchilar uchun texnik ko'nikmalar va ijodkorlikni rivojlantiradigan mavjud tadbirlarni yaratishga yordam beradi. Uslubiy tayyorgarlik muayyan pedagogik texnologiyalar orqali estetik tafakkurni amaliyotda qo'llash qobiliyatini rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Bu estetik komponentni boshqa fanlar bo'yicha darslarga integratsiyalash, o'quvchilarga nafaqat badiiy mahoratni egallash, balki ijodiy fikrlashni rivojlantirish imkonini beruvchi fanlararo loyihalar va tanlov kurslaridan foydalanish bo'lishi mumkin. Bo'lajak o'qituvchilar estetik tarbiyani boshqa ta'lim maqsadlari bilan birlashtirgan dasturlar va o'quv modullarini ishlab chiqishni o'rganadilar, bu ayniqsa qishloq maktablarida cheklangan resurslar sharoitida muhimdir.

Dekorativ-amaliy san'at tarbiya vositasi sifatida amaliy faoliyat orqali bolalarda estetik madaniyatni shakllantirish uchun noyob imkoniyatdir. Dekorativ-amaliy san'atning maktab o'quv dasturiga kiritilishi maktab o'quvchilarida atrofdagi dunyoni estetik idrok etish qobiliyatini, tabiat va madaniyatdagi go'zallikni

tushunishni, shuningdek, materiallar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Demak, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining estetik tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan o'quv jarayoni o'quvchilarda estetik tarbiyani chuqur anglash va rivojlantirishga qaratilgan nazariya, amaliyot va metodikani o'zida mujassamlashtirgan yaxlit va ko'p komponentli yondashuvni o'z ichiga olishi kerak.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining estetik tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan o'quv-tarbiya jarayonini takomillashtirish mavzusini tahlil qilar ekanmiz, zamonaviy sharoitda estetik va axloqiy tarbiyani uzviy bog'lash muhimligiga e'tibor qaratish lozim. Jamiyatning ma'naviy-axloqiy tiklanishi sharoitida estetik tarbiya, ayniqsa, xalq san'ati va madaniy an'analari bilan tanishtirish orqali yosh avlodning qadriyat yo'nalishlarini shakllantirishning muhim elementiga aylanadi.

Estetik tarbiya ko'pgina mamlakatlarning pedagogik amaliyotida chuqur ildizlarga ega bo'lib, u umumiy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida ijodiy tafakkurni rivojlantirish, san'at va tabiat go'zalligini anglash va qadrlay bilish, ma'naviy-madaniy qadriyatlarni shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayon o'quv faoliyatini ham, darsdan va darsdan tashqari mashg'ulotlarni ham, turli san'at turlari bilan o'zaro aloqada bo'lishni va ta'lim ta'sirini kuchaytirish uchun multimedia vositalaridan foydalanishni o'z ichiga oluvchi kompleks yondashuvni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Абакумова И.В. Смыслодидактика. Учебник для магистров педагогики и психологии. – М.: Изд-во «КРЕДО», 2008. – 386 с.
2. Абдулла Авлоний. Туркий гулистон ёхуд ахлоқ. 2-жилд. - Тошкент, 1917. - 35 бет.: www.ziyouz.com kutubxonasi.
3. Abdulla Sher. Axloqshunoslik / Darslik. – T.: “O‘zbekiston faylasuflari milliy Jamiyati” nashriyoti, 2010. -328b.
4. Abdulla Sher, B.Husanov. Estetika / uslubiy qo‘llanma. – T.: “O‘zbekiston faylasuflari milliy Jamiyati” nashriyoti, 2010. -192b.
5. Азизхўжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Тошкент. Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси, 2006. – 159 б.
6. Азими С. Дистанционные образовательные технологии как средство саморазвития студентов: диссертация ... кандидата педагогических наук. - Казань, 2017. - 219 с.